

ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ 1

NİZAMI CEDİD, dar anlamda bu dönemde yapılan askerî reformların geniş anlamda ise **III. Selim** devrinde yapılan bütün yeniliklerin ortak adıdır.

İlk kez "Türkiye" adı geçen ve TBMM Hükûmeti'nin imzaladığı ilk siyasi antlaşması olan **Gümrü Antlaşması** ile doğu sınırı büyük ölçüde güvence altına alınmıştır.

Teşkilat-ı Esasiye Kanunu, olağanüstü bir dönemde ihtiyaçları karşılamak ve geçici olarak ortaya çıkan kısmi iktidar boşluğunu doldurmak üzere hazırlanmış kısa bir anayasadır.

Osmanlı Devleti'nde bütün tebaaya "vatandaş" statüsü tanıyan ilk belge **Tanzimat Fermanı**dır.

KANUN-İ ESASİ: İstanbul Konferansı'nda Batılı devletleri etkilemek ve Balkanlarda yabancı müdahalesiyle reform yapmaya gerek olmadığını, Osmanlı Devleti'nin genel bir reform yapmaya esasen istekli ve kararlı olduğunu göstermek için Osmanlı tarihinde ilk defa olarak ilan edilen anayasadır.

Türk siyasi hayatında kurulan ilk parti, İttihat ve Terakki Partisidir.

KUVAYI MİLLİYE: Anadolu'da başlayan işgallere karşı bölgesel kurtuluş amacı ile kurulan silahlı örgütleridir.

Birinci İnönü Muharebesi düzenli Türk ordusunun Batı Cephesi'nde Yunan ordusu ile yaptığı ilk muharebedir.

Atatürk'ün aktif bir dış politika izlemesinin temel nedeni; **BARIŞI KORUMAKTIR.**

Paris Barış Konferansı sonunda 28 Haziran 1919'da Almanya ile Versay, Avusturya ile Sen Cermen, Macaristan ile Trianon, Bulgaristan ile de Nöyyi Antlaşmaları imzalanarak I. Dünya Savaşı'na son verildi.

Gümrü Antlaşması (3 Aralık 1920): İlk kez "Türkiye" adı geçen ve TBMM Hükûmeti'nin imzaladığı ilk siyasi antlaşması olan **Gümrü Antlaşması** ile doğu sınırı büyük ölçüde güvence altına alınmıştır.

İlk Anayasa: TEŞKİLAT-I ESASİYE KANUNU (20 Ocak 1921)

Teşkilat-ı Esasiye Kanunu, olağanüstü bir dönemde ihtiyaçları karşılamak ve geçici olarak ortaya çıkan kısmi iktidar boşluğunu doldurmak üzere hazırlanmış kısa bir anayasadır.

1914-1918 yılları arasında gerçekleşen Birinci Dünya Savaşı sonunda;

- **İtilaf devletleri** (İngiltere, Fransa, İtalya, Amerika Birleşik Devletleri ve Rusya) ile
- **İttifak devletleri** (Almanya, Avusturya- Macaristan İmparatorluğu, Osmanlı Devleti ve Bulgaristan) arasında önce ateşkes, ardından barış antlaşmaları imzalanmıştır.

Sınav öncesinde son tekrar için hazırladığımız bu Gümüş Not;

Altın Notlar ve Altın Sorular'dan hazırlık yapan öğrencilerimizin anlayacağı şekilde kısaltılarak hazırlanmıştır.

www.akademiaof.com

TÜRKİYE'NİN KURUCU BELGESİ: LOZAN BARIŞ ANTLAŞMASI

Lozan Barış Antlaşması ilgili devletlerin heyetleri arasında 24 Temmuz 1923 tarihinde imzalanmıştır.

İmzacı devletler arasında Türkiye ile birlikte İngiltere, Fransa, İtalya, Japonya, Yunanistan, Romanya ve Sırp-Hırvat-Sloven Devleti [Yugoslavya] yer almıştır. ABD, Lozan Konferansı'na gözlemci olarak katıldığından antlaşmaya imza atmamıştır.

LOZAN BARIŞ KONFERANSI'NDA ÇÖZÜLEMİYEN MESELELER

- İngiltere ile Musul anlaşmazlığı,
- Fransa ile Osmanlı Borçları meselesi ve
- Yunanistan ile ahali değişimi (mübadele) meselesidir.

SALTANATIN KALDIRILMA NEDENLERİ:

- Kurtuluş Savaşı'nı TBMM'nin kazanmasına rağmen Lozan Barış Konferansı'na İstanbul Hükûmeti'nin de davet edilmesi.
- İstanbul Hükûmeti'nin ve padişahın, Kurtuluş Savaşı sırasında Millî Mücadele'ye karşı olması.
- Ülke yönetiminde iki ayrı hükûmet bulunmasının mümkün olmaması.
- Saltanat sisteminin, millî egemenlik kavramı ile bağdaşmaması.
- 16 Mart 1920 tarihinde İstanbul'un işgal edilmesi ile Osmanlı İmparatorluğu'nun zaten son bulunduğu.

29 Ekim 1923'te, Mecliste kabul edilmesiyle Cumhuriyet ilan edildi.

Hatay, Lozan Antlaşması'nda ülke sınırlarına dâhil edilememiş ancak Atatürk'ün ölümünden sonra (1939'DA) ülke sınırlarına katılmıştır.

Himaye-i Etfal Cemiyetinin 1927 yılında 23 Nisan gününü Çocuk Bayramı olarak kabul etmesi, 23 Nisan'ı Meclisin açılışından ziyade bir çocuk bayramı şekline büründürmüştür.

Kuvayı Milliye'nin oluşturulması fikri, Yunanlıların İzmir'e çıkışı ile gerçekleşmiştir.

20 Temmuz 1936'da **MONTREUX (MONTRÖ) BOĞAZLAR SÖZLEŞMESİ** imzalanmıştır.

Montreux Boğazlar Sözleşmesi'yle Lozan'daki kısıtlamalardan kurtulmuş, Boğazların güvenliği Türkiye'ye bırakılmıştır.

Türkiye, 5 Haziran 1926'da yaptığı anlaşma ile (Türkiye, İngiltere ve Irak Hükümeti) Musul'u, İngiltere'nin mandasındaki Irak'a bıraktı. Türkiye'nin kazancı, petrol gelirlerinden pay almak olmuştur. Türkiye, anlaşma yürürlüğe girdikten sonra 25 yıl süreyle Irak petrol gelirlerinin % 10'unu almıştır.

Musul konusunda Türkiye'nin aleyhinde karar verilmesi, Türkiye'nin Milletler Cemiyeti'ne girme konusunda tereddüt etmesine neden olmuştur.